

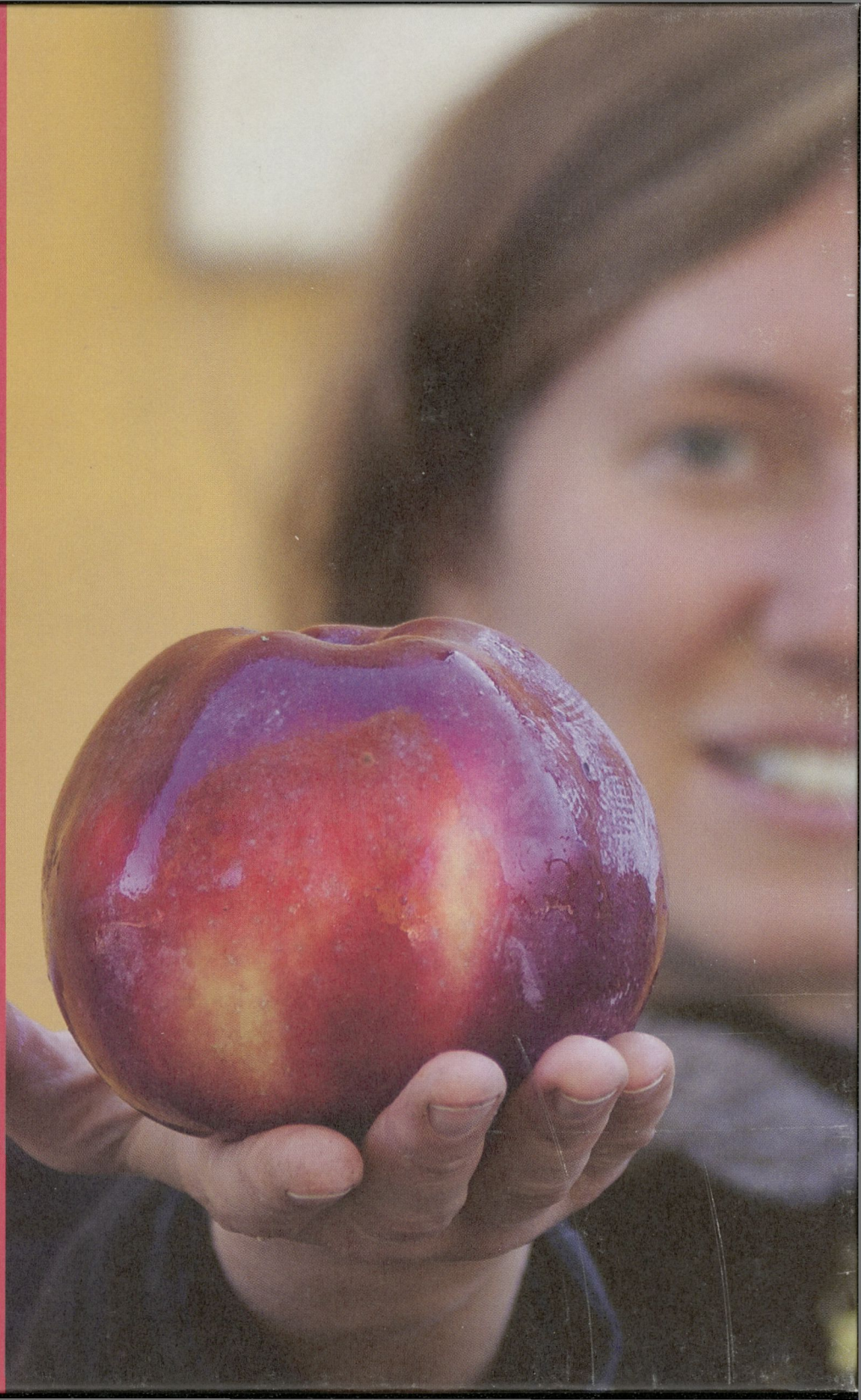
VÅR VARDAG - DITT MUSEUM FATABUREN

2017

VÅR VARDAG - DITT MUSEUM

FATABUREN

2017

VÅR VARDAG - DITT MUSEUM

Red. Anders Carlsson

Nordiska museets och Skansens årsbok

FATABUREN – Nordiska museets och Skansens årsbok – är en skatt av kulturhistoriska artiklar som har publicerats under mer än ett sekel.

Årsboken började som ett häfte med rubriken »Meddelanden«, redigerat 1881 av museets grundare Artur Hazelius för den stödjande krets som kallades Samfundet för Nordiska museets främjande. 1884 publicerades den första kulturhistoriska artikeln och när publikationen 1906 bytte namn till »Fataburen. Kulturhistorisk tidskrift« kom de vetenskapliga uppsatserna att dominera innehållet. Från och med 1931 fick årsboken en mer populär inriktning och i stora drag den form som den har i dag. Fataburen har sedan dess förenat lärdom och sakkunskap med syftet att nå en stor publik.

Fataburen är också en viktig länk mellan Nordiska museet och Skansen, två museer med en gemensam historia och en gemensam vänförening. Varje årsbok har ett tematiskt innehåll som speglar insatser och engagemang i de båda museerna, men verksamhetsberättelserna trycks numera separat och kan rekvireras från respektive museum.

Ekonomiskt stöd från Samfundet Nordiska museets och Skansens Vänner gör utgivningen av Fataburen möjlig.

NORDISKA MUSEET

SKANSEN

Fataburen 2017

Nordiska museets förlag

Box 27820

115 93 Stockholm

www.nordiskamuseet.se/förlag

www.nordiskamuseet.se/fataburen

www.fataburen.se

© Nordiska museet och respektive författare 2017

Redaktör Anders Carlsson

Medredaktör Ewa Kron

Bildredaktör Marie Tornehave

Bildbehandling Karolina Kristensson och Peter Segemark

Omslag och grafisk form Lena Eklund, Kolofon

Översättning Alan Crozier

Omslagets framsida Klara Holmqvist, sektionschef för trädgården vid Nordiska museets avdelning Julita gård, skriver i denna bok om humle, pelargoner, pioner och frukt. Foto: Peter Segemark, © Nordiska museet.

Pärmarnas insidor De nya tapeterna i Tottieska huset på Skansen är tillverkade av företaget Handtryckta Tapeter Långholmen AB. Mönstren är kopior av original av Johan Norman (1744–1808) som finns representerad i Nordiska museets samlingar. Foto: Handtryckta Tapeter Långholmen AB.

Tryck och repro Italgraf Media AB, Stockholm 2017

ISSN 0348 971 X

ISBN 978 91 7108 598 6

Guldknappen

Designpriset *Guldknappen* har sedan 1982 delats ut av *Damernas Värld*. Tidningen samlade till en början en del plagg från pristagarna på sin redaktion – en samling som Nordiska museet tog över 2008 och som kompletteras varje år. Genom föremålen, pristagarnas designhistoria och juryns motiveringar kan vi så här långt följa 35 år av svenskt mode. Prisets symbol är en knapp av guld, formgiven av silversmeden och formgivaren Bengt Liljedahl.

Pristagaren 2016 var Nellie Kamras med märket STAND. Motiveringen framhäver hennes materialkunskap och att hon »med briljans uppdaterat ett historiskt svenskt hantverk och anpassat det till den moderna kvinnan av i dag«. Syskonpriset *Guldknappen Accessoar* gick till smyckedesignern Cornelia Webb: »Intresset för kroppen, anatomi och naturen märks i form av smycken som suddar ut gränserna mellan kläder och smycken.«

Båda dessa formgivare finns nu representerade i Nordiska museets samlingar. Här ingår de i en större berättelse om utvecklingen i en hel bransch. En tidig svensk modedirektris, Augusta Lundin, speglade det rådande Parismodet från 1870-talet, följt av exempelvis NK:s Franska och Märthaskolan. Efter andra världskriget tog nya unga svenska kläddesigner plats på scenen, uppburna av en boomande ekonomi. Samtidigt ändrades förutsättningarna för svensk textilindustri parallellt med att en ökad lågprisimport av massproducerade kläder etablerades.

När priset *Guldknappen* instiftades i början av 1980-talet var det ett uttryck för en nysatsning och ökad omvärldsbevakning efter några årtionden av antimodeströmningar inom den svenska klädbranschen. Satsningen understöddes även av Svenska Moderådet. Intresset ökade snart igen och svenska designerföretag kunde etablera sig på en marknad dominerad av stora klädkedjor. Olika initiativ från kultur- och näringsliv samt högskolor har stärkt modets anseende och svensk design märks numera tydligt även internationellt. I dag ökar exporten.

Modeplagg är färskvara och får inte kännas passé när de når handeln. Med digitala medier förändras nyhetslogiken och även formerna för lansering. Allmänheten kan bjudas in till *front row* vid catwalken och presentationer skjutas upp till dess plaggen finns på galge i affärerna.

Samtidigt premieras *hållbarhet* och här ligger Sverige i framkant, med design och tillverkning av plagg i värdigt producerade material, hållbara över tid, förfinade av hantverk och ibland kompletterade av textilt återbruk. »Långsiktighet är ett viktigt begrepp, att våga tänka tidlöst och över säsongsgränserna«, skrev *Damernas Värld* om det nya designpriset *Knappnålen* 2016. Så är modets samtidshistoria också en berättelse om ändrade attityder till senaste nytt.

HELENA LINDROTH är intendent vid Nordiska museet.